

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РИЗИК ЯК ЧИННИК ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

¹Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті досліджено теоретичні та прикладні аспекти впливу якості облікової інформації на забезпечення фінансової стабільності підприємства. Обґрунтовано сутність інформаційного забезпечення фінансового менеджменту та уточнено зміст категорії «інформаційний ризик». На основі статистичних даних 2023-2024 років доведено наявність значної частки збиткових і таких, що не подають звітність, державних підприємств, що свідчить про проблеми інформаційної прозорості. Наведено приклад впливу викривлення дебіторської заборгованості на коефіцієнти ліквідності. Розглянуто цифрову трансформацію Державної служби статистики України як інструмент підвищення якості аналітичних даних. Запропоновано механізм забезпечення внутрішнього контролю якості облікової інформації.

Ключові слова: фінансова стабільність, облікова інформація, інформаційний ризик, ліквідність, фінансовий менеджмент, цифровізація.

Abstract

The article examines theoretical and applied aspects of the impact of accounting information quality on ensuring the financial stability of an enterprise. The essence of information support in financial management is substantiated and the concept of “information risk” is clarified. Based on statistical data for 2023-2024, the existence of a significant share of loss-making and non-reporting state-owned enterprises is proven, indicating problems of informational transparency. An example of the impact of distorted receivables on liquidity ratios is presented. The digital transformation of the State Statistics Service of Ukraine is considered as a tool for improving analytical data quality. A comprehensive internal control model aimed at improving accounting information quality is proposed.

Keywords: financial stability, accounting information, information risk, liquidity, financial management, digitalization.

Вступ

Фінансова стабільність підприємства формує основу його тривалого функціонування, інвестиційної привабливості та здатності виконувати зобов'язання перед контрагентами. Рівень стабільності залежить від структури капіталу, обсягів зобов'язань, результатів операційної діяльності, а також від якості управлінських рішень. Прийняття управлінських та фінансових рішень ґрунтується на інформації, що формується в межах облікової системи та надходить із зовнішнього середовища. Недостовірність, неповнота або несвоєчасність інформації здатні впливати на оцінку фінансового стану, викривлювати результати аналізу й спричиняти помилки в управлінні ресурсами. У зв'язку з цим особливої уваги набуває інформаційний ризик як чинник, що впливає на фінансову стабільність підприємства. Дослідження його природи, джерел виникнення та впливу на фінансові показники дає змогу глибше осмислити механізми підтримання стабільного фінансового стану в умовах динамічного економічного середовища.

Результати дослідження

Відповідно до концепції фінансового менеджменту, обґрунтованої Г. Г. Кірейцевим [7], прийняття ефективних управлінських рішень можливе лише за умови наявності повної, достовірної та своєчасної інформації. Таким чином, якість облікової інформації виступає ключовим чинником, що визначає об'єктивність оцінки фінансового стану.

Актуальність дослідження підтверджується сучасними статистичними даними. За інформацією OpenDataBot, у 2024 році 41% державних підприємств, що подали фінансову звітність, працювали зі збитками [8]. Водночас 963 державні підприємства, що становить 59% від зареєстрованих, не подали фінансові звіти [9]. У I кварталі 2024 року було відкрито 192 справи про банкрутство підприємств, з яких 36,5% припадало на сферу торгівлі та транспортного обслуговування [8]. Разом із тим фінансовий результат до оподаткування великих і середніх підприємств у I кварталі 2024 року становив 253,6 млрд грн, що на 58% більше порівняно з аналогічним періодом 2023 року [8]. Така суперечлива динаміка свідчить про наявність структурних дисбалансів і проблем інформаційної прозорості.

Інформаційне забезпечення фінансового стану підприємства трактується як сукупність методів формування, обробки та використання фінансових даних у процесі аналізу, планування і контролю [1; 4; 5]. Якість облікової інформації визначається її достовірністю, повнотою, своєчасністю, релевантністю та зіставністю. Порушення зазначених характеристик формує інформаційний ризик – прийняття управлінського рішення на основі викривлених або неповних даних.

Аналіз статистичних показників 2023-2024 років демонструє, що при зростанні агрегованого фінансового результату великих і середніх підприємств зберігається стабільно висока частка збиткових суб'єктів і спостерігається зростання частки підприємств, які не подають фінансову звітність. Це ускладнює формування об'єктивної оцінки фінансової стабільності державного сектору та підвищує рівень інформаційної асиметрії між державою, кредиторами та інвесторами.

Викривлення облікових даних безпосередньо впливає на значення фінансових коефіцієнтів. Так, за наявності поточних активів у розмірі 7 млн грн, з яких 2 млн грн становить безнадійна дебіторська заборгованість, і поточних зобов'язань у сумі 5 млн грн коефіцієнт поточної ліквідності формально становитиме 1,4. Після коригування активів показник зменшується до 1,0, що суттєво змінює оцінку платоспроможності підприємства. Отже, навіть незначні викривлення інформації можуть призводити до хибних управлінських рішень.

Важливим напрямом підвищення якості інформаційного забезпечення є цифровізація аналітичних процесів. У 2025 році компанія ЕРАМ реалізувала цифрову трансформацію Державної служби статистики України, створивши ШІ-асистента StatGPT [10]. Платформа забезпечує доступ до понад 2000 статистичних показників у межах близько 100 наборів даних, інтеграцію через API та відповідність міжнародному стандарту SDMX. Використання таких інструментів сприяє зменшенню ймовірності помилок, підвищенню оперативності обробки даних та формуванню можливостей сценарного прогнозування.

З метою мінімізації інформаційного ризику доцільним є впровадження системи внутрішнього контролю якості облікової інформації, що передбачає регулярний аудит фінансових показників, автоматизований моніторинг відхилень через BI-системи та регламентовану перевірку коректності формування резервів і оцінки дебіторської заборгованості.

Висновки

Інформаційний ризик слід розглядати як один із чинників формування фінансової стабільності підприємства, оскільки якість інформаційної бази безпосередньо впливає на обґрунтованість фінансових рішень і достовірність аналітичних оцінок. Нестача прозорості звітності, нерівномірність фінансових результатів у державному секторі та наявність збиткових підприємств свідчать про потребу посилення вимог до формування й контролю облікових даних.

Підтримання стабільного фінансового стану вимагає системної роботи з підвищення якості інформаційного забезпечення, розвитку внутрішнього контролю та використання цифрових аналітичних рішень. Поєднання організаційних і технологічних заходів створює передумови для зниження інформаційної асиметрії та підвищення обґрунтованості управлінських дій у державних, великих і середніх підприємствах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ащаулова М. П., Головка А. Ю., Чуб В. О. Інформаційне та методичне забезпечення аналізу фінансового

стану підприємства. Вісник СНТ ННІ Бізнесу і менеджменту ХНТУСГ. 2021. Вип. 1. С. 58-62.

2. Башук І. Г. Формування обліково-інформаційного забезпечення про фінансовий стан суб'єкта малого підприємства в системі бухгалтерського, податкового обліку та фінансової звітності. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/36625/1/%D0%91%D0%B0%D1%89%D1%83%D0%BA%20%D0%86.%D0%93.-%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf>

3. Moskalenko V., Fonta N., Nikulina O., Grinchenko M., Ershova S. Information technology of determination the company's financial condition for the financial planning subsystem of the EPM system. Radioelectronic and Computer Systems. 2022. №. 2. p. 83-96.

4. Стецюк П. А. Інформаційне забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2024. № 2(45). С. 48-55.

5. Сидорук К. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовим станом підприємства. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/321.pdf>

6. Інформаційне забезпечення процесу управління фінансами. URL: <https://buklib.net/books/23010/>

7. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент : підручник. Житомир: ЖІТІ, 2001. 440 с.

8. В. Пінчаківська. Діагностика фінансової стійкості підприємства як інструмент антикризового управління в сучасних економічних умовах.. URL: <https://conf-keip.kpi.ua/article/view/348156>

9. Kyiv Post. Дані щодо неподання фінансової звітності державними підприємствами у 2024 році. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/53098>

10. EPAM реалізувала масштабну цифрову трансформацію Держстату: від стратегії до нового порталу stat.gov.ua з III. URL: <https://careers.epam.ua/company/news/2025/digital-transformation-new-ukrstat-portal>

Косарук Олена Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця. e-mail: lana.menzul@gmail.com

Казюра Андрій Валентинович – студент групи ЕК-22б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Kosaruk Olena – PhD, Associate Professor of the Department of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia. e-mail: lana.menzul@gmail.com.

Kazyura Andriy Valentynovych – student of group EK-22b, Faculty of Management and information security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.